

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10Co/211/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5117232707
Dátum vydania rozhodnutia: 15. 10. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Róbert Urban
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2019:5117232707.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Róberta Urbana a sudcov JUDr. Amálie Paulerovej a JUDr. Erika Vargu, v právnej veci žalobcu X. Z., nar. XX.X.XXXX, bytom E., E. Q. XX, Česká republika, právne zastúpeného advokátom JUDr. Ladislavom Ščurym, so sídlom P., S. XXXX, proti žalovaným 1/ K. G., nar. XX.X.XXXX, bytom K. G. , K. XX, právne zastúpenému Advokátska kancelária JUDr. Ing. Martin Chlapík, s.r.o., so sídlom Žilina, Sládkovičova 13, 2/ M. Z., rod. I., nar. X.X.XXXX, N. XX., o určenie relatívnej neplatnosti právneho úkonu kúpnej zmluvy, na základe odvolania žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Žilina, č. k. 17C/85/2017-72 zo dňa 18. marca 2019 takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd v celom rozsahu zamietol žalobu o určenie, že kúpna zmluva č. V 4117/2016 z 17.5.2016, ktorú uzatvorili žalovaný 1/ a žalovaná 2/, je neplatná. Vychádzal z toho, že (aj) zmluvy v zmysle § 2 ods. 1 Obč. zák. predstavujú právne skutočnosti. Zároveň z ustanovenia § 137 CSP je zrejmé, že žalobu o určenie (ne)platnosti právneho úkonu je nutné vnímať ako žalobu o určenie právnej skutočnosti. „Nová právna úprava“ Civilného sporového poriadku však pripúšťa dotknutú žalobu iba za predpokladu, že tak vyplýva z právneho predpisu (najmä z hmotného práva). CSP teda zásadne nepripúšťa určovacie žaloby o určenie právnej skutočnosti, s výnimkou žalôb o určenie právnej skutočnosti, ktorých prípustnosť vyplýva z osobitného právneho predpisu. Pre tieto výnimky je spoločné, že priamo osobitný právny predpis vo svojej dikcii priznáva oprávnenej osobe domáhať sa na súde určenia tejto právnej skutočnosti.

2. Okresný súd zdôraznil, že za takýto právny predpis nemožno považovať § 40a Obč. zák. Relatívnej neplatnosti podľa danej právnej normy sa treba dovolať, pričom ide o jednostranný právny úkon, ktorý sa musí adresovať druhému účastníkovi (resp. ostatným účastníkom) právneho úkonu. Možnosť určenia tejto právnej skutočnosti súdom však zo znenia § 40a Obč. zák. nie je možné vyvodzovať, pričom pojem dovolať sa dané ustanovenie používa vo vzťahu k účastníkom relatívne neplatného úkonu, a nie vo vzťahu k súdu. Rovnako nemožno procesnú prípustnosť žaloby o určenie neplatnosti zmluvy o prevode spoluvlastníckeho podielu vyvodiť z § 34 ods. 2 katastrálneho zákona, ktorý ustanovuje iba procesný postup okresného úradu (ako miestneho úradu štátnej správy na úseku katastra) v prípade rozhodnutia súdu, ktorým by bola určená neplatnosť právneho úkonu, ktorého predmetom bola nehnuteľnosť evidovaná v katastri nehnuteľností.

3. O trovách konania rozhodol okresný súd tak, že v spore plne úspešnému žalovanému 1/ priznal nárok na ich náhradu v rozsahu 100%. Keďže vznik trov na strane žalovanej 2/ z obsahu spisu nevyplýva, v súlade s článkom 17 základných princípov CSP rozhodol vo vzťahu medzi ňou a žalobcom tak, že jej nárok na náhradu trov konania nepriznal.

4. Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie žalobca, ktorý sa domáhal jeho zrušenia a vrátenia veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Poukazoval na to, že samotný žalovaný

1/ potvrdil porušenie predkupného práva žalobcu a žalovaná 2/ so žalobou výslovne súhlasila. Keďže žalovaný 1/ sa nedostavil na pojednávanie, mal okresný súd rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie. Odvolateľ mal za to, že okresný súd svojim postupom „zakryl nezákonný prevod“ medzi žalovanými 1/ a 2/, keďže pri danom prevode ani nebola zaplatená kúpna cena.

5. Tvrdil, že posudzovaná žaloba o určenie relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy nie je nepotrebná a nezmyselná, lebo jej akceptovanie nevyvoláva žiadne ďalšie spory. Žalobca bol presvedčený, že žalobu nemohol formulovať inak, keďže si najskôr žalovaní 1/ a 2/ musia vyriešiť, či pri prevode medzi nimi došlo k zaplateniu kúpnej ceny.

6. Doplnil, že napadnuté rozhodnutie je preňho i prekvapivé. Pokiaľ mal okresný súd za to, že žaloba je zrejme nedôvodná, mal postupovať podľa § 138 CSP; čo však neučinil. Taktiež okresný súd neukončil dokazovanie (nevyhlásil uznesenie o skončení dokazovania), ktorým nesprávnym procesným postupom znemožnil žalujúcej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva.

7. Žalovaná 2/ zostala v priebehu odvolacieho konania nečinná.

8. Žalovaný 1/ žiadal rozsudok okresného súdu potvrdiť. Uviedol, že v súdnej veci neboli splnené podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie; osobitne vzhľadom na to, že žalovaná 1/ sa pojednávania zúčastnila. Zhodne so závermi okresného súdu tvrdil, že žaloba o určenie neplatnosti právneho úkonu je žalobou o určenie právnej skutočnosti a jej prípustnosť musí byť (priamo) vyslovená osobitným predpisom. Ustanovenie § 40a Obč. zák. takýmto predpisom však nie je, čo už v iných obdobných veciach konštatoval i odvolací súd.

9. Žalobca v následnej reakcii zotrval na podanom odvolaní, vrátane podstatnej časti súvisiacej argumentácie. Podrobnejšie - avšak mimo podstatu navodenú právnym záverom okresného súdu - poukazoval na širšie súvislosti predkupného práva. Doplnil, že pokiaľ zákonodarca v § 137 CSP používa slovo „najmä“, jedná sa iba o demonštratívny výpočet druhov žalôb, čo nevylučuje možnosť podania aj iných žalôb. Do pozornosti dával rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Cdo 13/2018 z 29.11.2018, ktorého závery podporujú argumentáciu odvolateľa.

10. Taktiež žalovaný 1/ zotrval na svojom predchádzajúcom vyjadrení prezentovanom v priebehu odvolacieho konania. Poukazoval na to, že § 40a Obč. zák. v porovnaní s inými osobitnými normami neobsahuje priamo zadefinovanie oprávnenia podať žalobu na súd. Podporne uviedol, že ustanovenie § 228 ods. 2 CSP na rozdiel od § 159a O.s.p. už nehovorí o výroku právoplatného rozsudku o neplatnosti právneho úkonu. Navyše, protistranou označené rozhodnutie najvyššieho súdu rieši inú problematiku; a to účinné vzdanie sa predkupného práva podielového spoluvlastníka.

11. Žalovaný 2/ označil žalobu za absurdnú, keďže „nemá zmysel a ani opodstatnenie“, lebo žalobca sa domáha určenia neplatnosti kúpnej zmluvy, ktorá neplatnosť nie je medzi účastníkmi vôbec sporná. Zhrnul, že ide o účelové konanie zo strany žalobcu spoločne so žalobou 2/ ako blízkymi osobami (matka a syn) s tým, aby jemu (žalovanému 1/) nebola nikdy vrátená kúpna cena 15.000 eur.

12. Nad bezprostredný rámec procesných oprávnení a bez výzvy okresného súdu vykonal žalobca v rámci odvolacieho konania ešte ďalšie podanie. Uviedol, že protistrana vo svojom ostatnom vyjadrení cituje z článku, ktorý bol uvedený v Bulletinu slovenskej advokácie č. 10/2018. V danej súvislosti však doplnil, že autor článku uvádza, že súd môže i sám preformulovať petít žaloby do výroku rozsudku tak, aby tento zodpovedal novému ustanoveniu CSP.

13. Dotknuté podanie bolo zaslané na vedomie žalovanému 1/.

14. Krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal v rozsahu a z dôvodov vymedzených v odvolaní (§ 379 a § 380 ods. 1 CSP) a bez pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie podľa § 389 ods. 1 písm. c/ v spojení s § 391 ods. 1 CSP.

15. Hoci je opodstatneným argument žalovaného 1/, že podstatou rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Cdo 13/2018 z 29.11.2018 (na ktoré poukazuje žalobca), je riešenie inej právnej otázky než vyhodnotenie žaloby o relatívnu neplatnosť z dôvodu porušenia predkupného práva ako žaloby v zmysle § 137 písm. d/ CSP, aj v zmysle bodu 17. odôvodnenia označeného rozhodnutia je zrejme, že „v prípade porušenia povinnosti zo strany povinného spoluvlastníka má oprávnený spoluvlastník právo a/ dovoliť sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu podľa § 40a Obč. zák...“. Predmetný záver je v súdnej praxi i právnej teórii dlhodobo rešpektovaný a nespochybnuje ho ani žalovaný 1/.

16. Obdobne je akceptovateľným konštatovanie okresného súdu (rešpektujúce i argumentáciu žalovaného 1/), že dovolanie sa relatívnej neplatnosti je jednostranný právny úkon smerujúci (prioritne) voči účastníkom namietaného právneho úkonu. Je však nutné dodať, že aj keby sa oprávnený spoluvlastník nedovolal relatívnej neplatnosti bezprostredne voči účastníkom/stranám právneho úkonu a podal voči nim „len“ žalobu na súde i tento úkon v zmysle § 124 ods. 2 CSP spĺňa podmienku dovolania sa relatívnej neplatnosti. Dotknuté súvislosti nie je v prejednávanej veci potrebné bližšie rozoberať, keďže je nesporné, že žalobca (oprávnený spoluvlastník) sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu voči zmluvným stranám dovolal úkonom adresovaným priamo účastníkom zmluvy; čo výslovne potvrdzuje i žalovaný 1/ už v prvotnom procesnom úkone - vyjadrenie k žalobe (č.l. 19 z opaku).

17. Zároveň z postojov žalovaného 1/ (prezentovaných aj v odvolacom konaní - č.l. 117 z opaku) je zrejmé, že urobil kroky k odstráneniu „tohto protiprávneho stavu“ a previedol na žalobcu podiely, ktoré nadobudol od ostatných spoluvlastníkov. Nesúhlasil však (práve) s prevodom spoluvlastníckeho podielu pôvodne patriaceho žalovanej 2/. Z hľadiska predmetu súdnej veci - relatívnej neplatnosti právneho úkonu - dôvody takéhoto nesúhlasu nie sú osobitne významné. Podstatným je zistenie, že stav navodený (tvrdeným) relatívne neplatným právnym úkonom uzavretým medzi žalovanými 1/ a 2/ pretrváva.

18. Krajský súd sa nestotožňuje so zužujúcim výkladom § 137 písm. d/ CSP prezentovaným okresným súdom; t.j., že oprávnenie domáhať sa určenia právnej skutočnosti (teda aj určenia neplatnosti zmluvy) musí byť v osobitnom právnom predpise výslovne (expressis verbis) vymedzené ako oprávnenie podať žalobu o neplatnosť určitého právneho úkonu/zmluvy. Ustanovenie § 137 písm. d/ CSP totiž používa pojem „vyplýva z osobitného predpisu“, čo je významovo rozhodne širší pojem ako „osobitný predpis priamo definuje/vymedzuje“, ku ktorému výkladu sa priklonil okresný súd. Nadväzne je nutné uzavrieť, že osobitným právnym predpisom, z ktorého vyplýva oprávnenie domáhať sa určenia neplatnosti kúpnej zmluvy (právnej skutočnosti) je aj § 40a Obč. zák.; v hmotnoprávnej rovine súdneho prípadu v spojení s § 140 Obč. zák.

19. Za situácie, kedy je oprávneným spoluvlastníkom namietané porušenie jeho predkupného práva a účastníci dotknutej kúpnej zmluvy dobrovoľne nemienia odstrániť navodený protiprávny stav, neostáva oprávnenému spoluvlastníkovi (pokiaľ si z oprávnení „opomenutého“ spoluvlastníka vybral túto eventualitu) iná možnosť, ako domáhať sa vyslovenia relatívnej neplatnosti na súde. Odopretie tejto možnosti (zamietnutím žaloby len z dôvodu jej údajnej procesnej neprípustnosti) by vo svojich dôsledkoch fakticky predstavovalo odmietnutie poskytnutia súdnej ochrany; keďže, hoci samotné hmotnoprávne oprávnenie nie je spochybňované, nie je mu priznaná relevantná procesnoprávna ochrana.

20. Z doteraz konštatovaného je zrejmé, že právne posúdenie veci okresným súdom bolo nesprávne. Nakoľko v dôsledku ním zaujatého stanoviska (majúceho základ prioritne v procesných normách) sa bezprostredne meritórnej stránke veci nevenoval, hoci čiastočne aj vykonal navrhované dôkazy, fakticky celé hmotnoprávne posúdenie (vrátane súvisiaceho dokazovania) by musel vykonať odvolací súd, čo je však neúčelné. Z daného titulu krajský súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

21. V následnom postupe vo veci bude okresný súd vychádzať zo záväzného právneho názoru odvolacieho súdu o prípustnosti žaloby o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, namietanej žalobcom v zmysle § 137 písm. d/ CSP v spojení s § 40a obč. zák. a vec štandardným spôsobom prejedná a (hmotnoprávne) posúdi. Len pre úplnosť krajský súd dodáva, že nevyužitím možnosti postupu okresného súdu podľa § 138 CSP nedošlo v súdnom prípade k porušeniu žiadnych procesných práv žalobcu, ktoré by nemohol v konaní relevantne uplatniť. Rovnako neobstojí odvolacia námietka o nevyhlásení uznesenia okresným súdom o skončení dokazovania. Tak zo zvukového záznamu (sekvencia okolo minútáže 20:45), ako i z písomnej zápisnice je nepochybné, že okresný súd predmetné uznesenie na pojednávaní dňa 18.3.2019 vyhlásil.

22. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu dovolanie n i e j e prípustné.